

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-129

10.2.2025

Tryg Forsikring NUF

Ansvar

Brann på lekeplass – erstatningsansvar for barn og foreldre? – skl. §§ 1-1 og 1-2.

Det oppstod brann på en kommunal lekeplass. Brannen oppstod ved at tre barn fylte bensin i en matboks og tente på. Matboksen smeltet og deretter tok underlaget og lekeapparatet fyr. Barna var mellom ni–elleve år på skadetidspunktet. Lekeplassen ble totalskadet. Kommunens eget foretak avviste ansvar for skaden. Kommunen krevde så erstatning av foreldrenes ansvarsforsikringer. Prinsipalt anførte kommunen at barna var erstatningsansvarlige etter skl. § 1-1. Subsidiært anførte kommunen at foreldrene var erstatningsansvarlige etter skl. § 1-2. Kommunen mente at barna burde ha forstått at lekestativet og underlaget ville ta fyr da de tente på matboksen. Det ble vist til at barna tidligere hadde tent på en plastflaske med bensin i en ballbinge, og brannrisikoen var åpenbar og synlig. Foretaket avviste ansvar fordi barna ikke var gamle nok til at de kunne forutse at brannen ville eskalere slik den gjorde, jf. skl. § 1-1. Videre var det uklart om barnet på ti år hadde skyldene. Foretaket avviste også at barnets far var ansvarlig, jf. skl. § 1-2. Nemnda kom til at kommunen ikke hadde sannsynliggjort at barnet forårsaket skadene på lekeplassen ved uaktsomhet. Nemnda kom videre til at heller ikke foreldrene kunne holdes erstatningsansvarlige, og viste blant annet til at det ikke kan forventes at foreldre skal ha kontinuerlig tilsyn med barn i denne aldersgruppen.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: ca. kr 600 000

Saksfremstilling

Sikrede har tegnet en ansvarsforsikring med følgende vilkår:

3. HVA FORSIKRINGEN OMFATTER

3.1 TILFELLER SOM KAN GI RETT TIL ERSTATNING

Forsikringen omfatter rettslig erstatningsansvar for ting- eller personskader.

Det oppstod skader på kommunens lekeplass da tre barn tente på en matboks med bensin. Faren til det ene barnet meldte inn krav under sin ansvarsforsikring. Han oppga at hans sønn var født i 2013, og barna var mellom ni og elleve år på skadetidspunktet. Faren skrev at barna fant bensinkanner på barneskolen som lå igjen etter arbeider. Han hadde anmeldt kommunen for grov uaktsomhet.

Faren sendte også en e-post til kommunen. I e-posten skrev faren at barna fant en bensinkanne på barneskolen, som var gjenglemt etter veiarbeid. De syklet med kannen til lekeplassen. Der fylte de litt bensin i en matboks og tente på. Matboksen smeltet, og underlaget tok fyr. Ifølge faren var underlaget av gummi. Barna fikk panikk og prøvde å slukke brannen, men det var ikke mulig å slukke den. De fikk panikk og dro fra lekeplassen.

Politiet startet en etterforskning av saken. På stedet fant politiet en bensinkanne ved lekeplassen. Videre fant politiet en brent flaske ved skolens ballbinge. Det var også brente flekker

på kunstgresset i ballbingen. Deretter snakket politiet med barna og deres foreldre. Det ble notert følgende fra samtale med barna og deres foreldre:

På adressen ble vi møtt av guttene med foreldre. De ble orientert om hva som hadde skjedd og hvorfor politiet hadde kjennskap til at guttene hadde vært involvert. Guttene erkjente forholdet og forklarte at de hadde funnet en bensinkanne på veien. De hadde først hadde fått fyr på noe ved [A] barneskole. Dette hadde de slukket.

Litt senere hadde de tatt seg bort til lekeplassen. På lekeplassen hadde de fylt opp en liten boks tilsvarende en matboks med denne bensinen. Dette hadde de så tent på og løpt fra stedet. En av guttene hadde tent på med en lighter. De forklarte også at en tredje gutt var med på dette. Denne gutten hadde ikke tent på, men var sammen med dem da det ble gjort. [...]

Politiet henla saken fordi barna var under kriminell lavalder.

Kommunen kontaktet entreprenøren angående bensinkannene. I en HMS-rapport angående hendelsen fremgår det at anleggsområdet ble ryddet før helgen. Entreprenøren mente derfor at det ikke var grunn til å tro at guttene fikk tak i bensinen fordi anleggsområdet var rotete. Ifølge entreprenøren ble dette også bekreftet av formannen i kommunen, som arbeidet ved anlegget den aktuelle uka.

Kommunens eget foretak avviste ansvar fordi lekeplassen var frittstående.

Deretter fremmet kommunen et erstatningskrav mot ansvarsforsikringene til barnas foreldre. Det ene barnets far hadde ansvarsforsikring i Tryg. Foreldrene til de to andre barna hadde ansvarsforsikring i Fremtind. Erstatningskravet ble fremmet etter skl. § 1-1, og subsidiært skl. § 1-2.

Tryg avslo ansvar. Som begrunnelse viste foretaket til at barna ikke var gamle nok til at man kunne forvente at de kunne forutse at brannen ville eskalere på en slik måte som den gjorde, jf. skl. § 1-1. Forsikringstakers sønn var ti år gammel. Foretaket kunne vanskelig se at barnet burde ha forstått at det ville oppstå skade på lekeapparatet ved å tenne på en matboks. Videre avviste foretaket at foreldrene var erstatningsansvarlige etter skl. § 1-2. Foretaket viste til at barna lekte på en lekeplass i nærheten av skolen. Ifølge foretaket var det en del av barns oppvekst og læring å leke alene eller sammen med venner uten tilsyn fra foreldrene. Når barna leker på en skole/lekeplass, måtte man kunne legge til grunn at det var forsvarlig for barna å leke på området uten tilsyn. Foretaket mente derfor at det ikke var sannsynliggjort at foreldrene hadde manglet tilbørlig tilsyn. I tillegg påpekte foretaket at det mente at bensinkannene lå ved anleggsområdet. Det ble vist til at ansatte i kommunen og entreprenøren hadde sagt at kannene tilhørte entreprenøren. Ifølge foretaket var anleggsområdet ikke tilstrekkelig ryddet på skadedatoen.

Fremtind avslo også ansvar. Som begrunnelse viste foretaket til at barna hadde forårsaket skadene med sannsynlighetsforsett.

Kommunen sendte inn klage på foretakets vurdering. I klagen viste kommunen til at Fremtind hadde avvist kravet under henvisning til at skaden var forårsaket med forsett. Ettersom det var et stort sprik i foretakenes vurdering av den samme skadehendelsen, mente kommunen at tilfellet ikke var åpenbart.

Foretaket fastholdt sin vurdering. Begrunnelsen var i det vesentlige den samme som tidligere.

Klager har i det vesentlige anført at forsikringstakers sønn og/eller forsikringstaker er erstatningsansvarlig for skaden på lekeplassen. Når det gjelder forsikringstakers sønn, anfører klager at han forårsaket skaden ved uaktsomhet, jf. skl. § 1-1. Klager viser til at uaktsomhetsvurderingen beror på om barna utviste uforsvarlig atferd og har handlet annerledes enn hvordan andre barn i samme aldersgruppe ville ha handlet i samme situasjon. Ifølge

forarbeidene skal det også tas hensyn til individuelle forhold hos barnet, som barnets modenhet og intellektuelle utvikling. Klager viser også til HR-2018-1014-A avsnitt 29. I denne saken har klager ikke opplysninger som tilsier at det foreligger særlige forhold ved de enkelte barna som påvirker vurderingen av deres skylddevne på annen måte enn jevnaldrende.

Klager anfører at barna forstod eller burde ha forstått at lekeapparatet og underlaget kunne ta fyr da de fylte bensin i en matboks og tente på. Det vises til at barna først hadde satt fyr på noe ved barneskolen, som de hadde slukket før de satte fyr på lekestativet. Følgelig må det kunne legges til grunn at barna var klar over at handlingen innebar en fare for brann. Klager anfører at barnas handling utgjør et avvik fra normal handlemåte blant barn i aldersgruppen. De fleste barn i samme aldersgruppe utfører ikke slike handlinger, jf. Rt. 2003 s. 433.

Angående bensinkannens opprinnelse, anfører klager at entreprenøren har konkludert med at det ikke er grunn til å tro at guttene har fått tak i bensinen grunnet rotete anleggsområde. Men under enhver omstendighet fritar ikke det barna fra erstatningsansvar, jf. skl. § 5-3.

Klager anfører at skadevolder må pålegges fullt ansvar for hendelsen. Et ansvarsforsikringsselskap vil dekke erstatningskravet for barna. Alternativet er at kommunen må dekke de uforutsette utgiftene med stram økonomi.

Subsidiært anfører klager at barnets foreldre er erstatningsansvarlig, jf. skl. § 1-2. Dersom barna ikke er gamle nok til å forstå rekkevidden av sine handlinger, må foreldrene ha et tilsynsansvar for barna. Klager anfører at det ikke kan ha vært meningen at det skal bli et lovtomt område mellom der foreldrenes tilsynsansvar etter § 1-2 stopper, og der barnets selvstendige erstatningsansvar etter § 1-1 starter.

I forbindelse med nemndsbehandlingen anfører klager at barn på ti år vet at fyrstikker og bensin er forbundet med stor brannfare, jf. uttalelsene i 23-169798/TVI-TOSLO/03. Det vises også til LB-2015-41044. Klager påpeker også at det er en kort årsakskjede mellom påtenning av matboksen og at underlaget tar fyr.

Foretaket har i det vesentlige anført at det ikke er erstatningsansvarlig under forsikringstakers ansvarsforsikring. Prinsipalt anfører foretaket at saken må avvises. Det anføres at saken reiser spørsmål som best egner seg for muntlig saksbehandling. Dette gjelder blant annet spørsmålet om forsikringstakers sønn har skylddevne, jf. skl. § 1-1.

Foretaket avviser at forsikringstakers sønn er erstatningsansvarlig etter skl. § 1-1. Det vises til Rt. 2003 s. 433 angående betydningen av barnets alder og utvikling i skyldvurderingen. I denne avgjørelsen uttales det at vurderingen av barnets skylddevne beror på en individuell bedømmelse av barnets modenhet og utvikling. På skadetidspunktet var forsikringstakers sønn ti år gammel. Utover det er det lite opplysninger om ham. Foretaket anfører at man ikke vet om barnet har skylddevne. Det anføres at klager ikke har ført tilstrekkelig bevis for at barnet har skylddevne og kan holdes erstatningsansvarlig etter skl. § 1-1.

Videre avviser foretaket at klager har ført tilstrekkelig bevis for skyldkravet.

I tillegg avviser foretaket at barnets foreldre er erstatningsansvarlig etter skl. § 1-2. Ifølge forarbeidene må det foreligge "atskillig svikt" før det er aktuelt å pålegge ansvar, jf. Innst. I 1964 s. 24. Foretaket anfører at man må kunne legge til grunn at barn som er elleveår gamle kan leke uten kontinuerlig tilsyn.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for skade på lekeplass under ansvarsforsikringen til barnets foreldre.

Nemnda slutter seg til sekretariatets vurdering:

Kommunen anfører prinsippalt at barna er erstatningsansvarlige for skaden etter skl. § 1-1. Bestemmelsen angir følgende:

Barn og ungdom under 18 år plikter å erstatte skade som de volder forsettlig eller uaktsomt, for så vidt det finnes rimelig under hensyn til alder, utvikling, utvist adferd, økonomisk evne og forholdene ellers.

Som det fremgår her, kan et barn bli erstatningsansvarlig for skader som voldes "forsettlig" eller "uaktsomt". Det aktuelle ansvarsgrunnlaget i saken er skade som er voldt ved uaktsomhet.

Forarbeidene gir veiledning til når barn kan pålegges erstatningsansvar. Det fremgår av innstillingen at skl. § 1-1 tok sikte på et skyldansvar for alle under 18 år. Utvalget pekte på at det ville gi liten mening å legge ganske små barn slikt ansvar, men foreslo ikke en minstealder for skyldansvar. Samtidig uttalte utvalget at man bare i helt ekstraordinære tilfeller burde ilegge barn under skolealder erstatningsansvar, jf. s. 9 og 10.

Videre uttalte utvalget følgende om uaktsomhetsnormen på s. 10:

Hva som er forsvarlig og hva som er uforsvarlig, vil avhenge av den aktsomhetsnorm handlingen vurderes mot. Det er nokså selvsagt at en ikke kan legge den samme aktsomhetsnorm til grunn for alle de aldersgrupper som omfattes av utkastet. En kan ikke forlange den samme forstand og evne til å vurdere en handlings faremuligheter av en 10-åring som av en 17-åring. Aktsomhetsnormen må tilpasses de enkelte aldersgrupper. En 10-åringens handlemåte må vurderes ut fra det en med rimelighet kan kreve av 10-åringer. Tilsvarende gjelder for andre aldersgrupper.

Utvalget påpekte også følgende angående individuelle forhold i uaktsomhetsvurderingen på samme sted:

Det er i erstatningsretten i alminnelighet en "objektiv" aktsomhetsnorm som legges til grunn, men dette gjennomføres ikke alltid. Og iallfall når det gjelder barn, kan det etter utvalgets oppfatning være en særlig grunn til å gjennomføre en mer individuell ("subjektiv") bedømmelse. Det bør være adgang til å ta et visst hensyn ikke bare til den aldersgruppe barnet tilhører, men også det modenhetstrinn barnet står på. Det kan f.eks. være rimelig å legge til grunn en strengere aktsomhetsnorm overfor en 12-årig skadevolder som står på 15-års trinnet i sin intellektuelle utvikling, enn ovenfor en jevnaldrende som i utvikling står på 9-årstrinnet.

I Ot.prp.nr. 48 (1965-1966) på s. 27-28 uttalte departementet følgende om bestemmelsen:

Departementet er enig med Advokatforeningen i at det i prinsippet må sondres mellom vilkårene for ansvar og vilkårene for å begrense dette. Når det skal avgjøres hvor stort ansvar barnet i tilfelle skal ilegges, må det derfor først klarlegges om vilkårene for å pålegge det erstatningsansvar overhodet er til stede. Det må således avgjøres om barnet har voldt skaden med forsett eller uaktsomhet, og om barnet har nådd en slik grad av modenhet at det i det hele kan bli tale om å holde det ansvarlig etter en regel som bygger på skyld. Først når dette er klarlagt, kan det avgjøres hvilket omfang ansvaret skal ha under hensyn til de omstendigheter som etter loven er relevante for dette spørsmålet. Departementet vil i denne sammenheng understreke at avgjørelsen av om det fra barnets side er utvist erstatningsbetingende uaktsomhet, skal avgjøres helt uavhengig av om de øvrige omstendigheter trekker i retning av at barnet bør erstatte skaden eller ikke.

Flertallet i Stortingets justiskomite var enig med departementet i at også barn under 14 år "... og et godt stykke nedover kan forstå når de handler uforsvarlig, og de vil kunne ha en viss evne til å erstatte skaden, selv om de ikke har formue", jf. Innst. O. VIII for 1967-68 s. 17.

Oppsummert gir forarbeidene uttrykk for at uaktsomhetsvurderingen beror på hva man kan forvente av den aktuelle aldersgruppen. Samtidig har individuelle forhold ved det konkrete barnet også betydning. Dersom barnet har et modenhetsnivå som er lavere eller høyere enn sin aldersgruppe, skal barnet vurderes etter dette modenhetsnivået og ikke hva man generelt kan forvente av aldersgruppen. I tillegg må barnet ha nådd et modenhetsnivå som tilsier at det kan holdes ansvarlig etter en regel som bygger på skyld.

Det kan også ses hen til HR-2018-1014-A. I denne saken uttalte Høyesterett følgende om aktsomhetsnormen etter skl. § 1-1 i avsnitt 29:

Forsettskravet gjelder de bevisste skadeforvoldelsene, mens uaktsomhetskravet knytter seg til om et barn ut fra sine personlige forutsetninger kan bebreides. Uaktsomhetskravet må derfor vurderes konkret, basert på hva som det "menneskelig, sosialt og faglig er rimelig å kreve" av et barn på det aktuelle alderstrinnet, jf. Kristen Andersen, Skadeforvoldelse og erstatning, 1970, side 149.

Videre kan det bemerkes at nemnda ved flere anledninger har vurdert om barn kan bli erstatningsansvarlige etter skl. § 1-1. I FSN 7213 uttalte nemnda følgende om betydningen av barnets alder:

Det følger bl.a. av dom inntatt i Rt 2003 s 433 at barnets ansvar forutsetter skylddevne. I tidligere uttalelser har nemnda lagt til grunn at det i utgangspunktet ikke er anledning til å pålegge skyldansvar for barn som nettopp har begynt på skolen. I teori og praksis er det videre lagt til grunn at det bare unntaksvis kan være aktuelt å pålegge barn under 12 år ansvar. For barn under 10 år vil ansvar normalt forutsette at det er utvist forsett.

Som det fremgår her, er det bare unntaksvis aktuelt å pålegge barn under tolv år ansvar. Dersom barnet er under ti år, forutsetter ansvar normalt forsett.

Spørsmålet er så om kommunen har sannsynliggjort at barnet "uaktsomt" "voldte skaden på lekeplassen", jf. skl. § 1-1.

Slik saken er opplyst, er det lite opplysninger om skadehendelsen. Sekretariatet har forstått det slik at barna først tente på en plastflaske med bensin i en ballbinge. Flasken sluknet. Det er ukjent om barna slukket flasken selv eller om brannen sluknet av seg selv. Deretter gikk barna til lekeplassen og tente på en matboks med bensin. Matboksen smeltet, og underlaget på lekeplassen tok fyr. Brannen spredte seg så til lekeapparatet. Ifølge en av barnas fedre forsøkte barna å slukke brannen, men de klarte det ikke. De fikk panikk og løp fra lekeplassen.

På skadetidspunktet var barnet ti år gammelt. Sekretariatet antar at barn som er ti år gamle forstår at brann er farlig.

For at barnet skal ha handlet uaktsomt, må det imidlertid ha handlet uaktsomt i relasjon til skadefølgen. Sekretariatet stiller spørsmål ved om barnet burde ha forstått at påtenning av matboksen ville medføre skade på lekeplassen. Dette forutsetter at barna burde ha skjönt at matboksen ville smelte, og at underlaget ville ta fyr. Ifølge det ene barnets far var underlaget av gummi. Følgelig skal det mye til før underlaget tar fyr. Videre er det ukjent hvor på lekeplassen barna tente på matboksen. Dersom barna tente på matboksen med god avstand til lekeapparatene, fremstod ikke faren for materielle skader som åpenbar. Barn på ti år har heller ikke et aktivt forhold til konsekvenser av egne handlinger, og handler ofte på impuls. I tillegg hadde barna tidligere tent på en plastflaske i ballbingen som sluknet. Ettersom flasken sluknet, kunne barna få inntrykk av at de kunne kontrollere brannen. De nevnte forholdene taler mot at barnet forårsaket skaden ved uaktsomhet.

Det kan også bemerkes at det ikke foreligger opplysninger om barnets modenhetsnivå. Følgelig kan det ikke utelukkes at barnet var på et mentalt nivå som utelukker skylddevne. Sekretariatet vil minne om at det er kravstiller, altså kommunen, som har bevisbyrden for at vilkårene for erstatning er oppfylt.

Sett i lys av barnets unge alder, og at barnets modenhetsnivå er ukjent, mener sekretariatet at kommunen ikke har sannsynliggjort at barnet forårsaket skadene på lekeplassen ved uaktsomhet. Følgelig er ikke barnet erstatningsansvarlig, jf. skl. § 1-1.

Deretter anfører kommunen at foreldrene er erstatningsansvarlige for skaden etter skl. § 1-2.

Skl. § 1-2 nr. 1 angir at foreldre plikter å erstatte skade som volder av barn og ungdom under 18 år, såfremt de har latt det mangle på "tilbørlig tilsyn" eller "på annen måte ikke har gjort det som etter forholdene er rimelig å kreve av dem for å hindre skadeforvoldelse". Bestemmelsen pålegger foreldre en tilsynsplikt.

I forarbeidene til bestemmelsen er det uttalt at det skal relativt mye til av svikt før foreldrene blir erstatningsansvarlige, jf. Innst. I. 1964 på s. 24. Det er altså en høy terskel for å pålegge foreldre erstatningsansvar etter skl. § 1-2 nr. 1.

Slik saken er opplyst, kan sekretariatet ikke se at foreldrene burde hatt bedre tilsyn med barna. Barna lekte på skolen i sitt nærområde. Videre var barna mellom ni–elleve år gamle. Det kan ikke forventes at foreldre skal ha kontinuerlig tilsyn med barn i denne aldersgruppen. Foreldrene er derfor ikke erstatningsansvarlige etter skl. § 1-2 nr. 1.

Etter dette har vi kommet til at klagen ikke kan føre frem.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Heike Kristine Bentsen (næringsrepresentant).